

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/77/2020
Identifikačné číslo spisu:	8309204075
Dátum vydania rozhodnutia:	23.03.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8309204075.5

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Slovenskej republiky za ktorú koná Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, š.p., so sídlom v Uliči, IČO: 00 492 531, zastúpenej JUDr. Milošom Kasčákom, advokátom so sídlom vo Vranove nad Topľou, Kalinčiakova 10, proti žalovaným 1/ E.. D. U., bývajúcemu v U., J.P. XX, zastúpenému JUDr. Petrom Barňákom, advokátom so sídlom v Humennom, Poľana 767/1, a 2/ E.. Z. U., bývajúcemu v T., J. XX, zastúpenému Mgr. Jurajom Hrivňákom, bytom v Humennom, Starinská 2140/33, za účasti Okresnej prokuratúry Humenné, so sídlom v Humennom, Štefánikova 69, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 18 C 103/2009, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 17. októbra 2019 sp. zn. 16 Co 61/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ sú p o v i n n í zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“, „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 22. septembra 2011 č. k. 18 C 103/2009-352 určil, že do vlastníctva žalobkyne patria nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX k.ú. R. H., parc. č. X XXX o výmere 3 930 m², parc. č. X XXX o výmere 3 160 m², parc. č. X XXX o výmere 4 125 m², parc. č. X XXX o výmere 2 038 m², parc. č. X XXX o výmere 3 096 m², parc. č. X XXX/X o výmere 6 841 m², parc. č. X XXX/X o výmere 174 m², parc. č. X XXX/X o výmere 367 m², parc. č. X XXX/X o výmere 1 150 m², parc. č. X XXX o výmere 120 662 m², parc. č. X XXX o výmere 2 219 m², parc. č. X XXX o výmere 799 963 m², parc. č. X XXX o výmere 2 468 m², parc. č. X XXX o výmere 20 795 m², parc. č. X XXX o výmere 7 463 m², parc. č. X XXX o výmere 365 m², parc. č. X XXX o výmere 17 148 m², parc. č. X XXX o výmere 2 668 m², parc. č. X XXX o výmere 2 291 m², parc. č. X XXX o výmere 1 745 m², parc. č. X XXX o výmere 997 m², parc. č. X XXX/XXX o výmere 18 031 m², pod poradovým číslom 3 v 1/4-tine a pod poradovým číslom 4 v 1/4-tine. Zároveň žalovaných zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni trovy konania 6.649,79 eur v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Z vykonaného dokazovania

vyvodil, že vlastníckmi týchto nehnuteľností, ktoré sú zapísané na LV č. XXX k. ú. R. H. sú v jednej polovici Slovenská republika a žalovaní 1/, 2/ každý v 1/4-ine. Predtým tieto nehnuteľnosti boli zapísané v pozemnoknižnej vložke č. 86 a ich pôvodnými vlastníckmi boli U. U. a L. S., občianky židovského pôvodu, ktoré v čase 2. svetovej vojny v rámci rasových perzekúcií boli deportované do koncentračného tábora. Žalobkyňa, ktorú v tomto konaní v zmysle zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch zastupuje Lesohospodársky majetok Ulič, š.p. ako správca jej majetku 1/2-více z týchto nehnuteľností nadobudla na základe rozhodnutia ONV finančného odboru Snina č. 4 537/57 z 29. októbra 1957. Žalovaní vlastníctvo podielov, a to každý v 1/4 nadobudli na základe osvedčenia o vydržaní vlastníckeho práva spísaného na notárskom úrade notárky D. T. v Snine pod č. N 301/2005, NZ 37197/2005. Zdôraznil, že v roku 1948 z dôvodu, že v pozemkovej knihe neboli vyznačené zmeny vlastníckov k sporným nehnuteľnostiam došlo na základe rozhodnutia konfiškáčnej komisie v Snine č. KOM 1/48 z 13. februára 1948 ku konfiškácii poľnohospodárskeho majetku U. U., a to k 1. marcu 1945 a následne na základe zápisnice z 29. mája 1948 došlo k prevzatíu lesných nehnuteľností nachádzajúcich sa v tomto katastri patriacich bývalej majiteľke U. U. a spol. v celkovej výmere 98,2943 ha do držby a úžitku Československého štátu v správe Štátnych lesov. Súd dospel k záveru, že len v dôsledku administratívnej chyby v konfiškáčnom rozhodnutí z 13. februára 1948 nebola uvedená aj L. S., teda pod konfiškáciu spadali sporné nehnuteľnosti ako celok, nielen podiel U. U.F.. Podľa názoru súdu prvej inštancie, štát do držby majetku vstúpil najneskôr v roku 1948, ktorý tieto nehnuteľnosti užíval až do roku 1993 a v zmysle Občianskeho zákonníka (zákon č. 141/1950 Zb.) k nim na základe skutočnej držby nadobudol vlastnícke právo. Považoval za nepravdepodobné, aby došlo k vydržaniu týchto nehnuteľností žalovanými, resp. ich právnyimi predchodcami. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Z.z. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ v poradí tretím rozsudkom zo 17. októbra 2019 sp. zn. 16 Co 61/2018 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a žalobkyni priznal náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100 %. S poukazom na názor vyslovený v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. októbra 2018 sp. zn. 4 Cdo 167/2017, ktorým tento zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove z 22. júna 2015 sp. zn. 16 Co 1/2015 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nariadil pojednávanie v súlade s § 385 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), predvolal účastníkov konania a vykonal dokazovanie a to oboznámením sa s PKV č. XXX a vyjadreniami účastníkov konania. Odvolací súd uviedol, že listinné dôkazy, ktoré boli predmetom dokazovania na odvolacom súde nezmenili nič na skutkových a právnych záveroch, na ktoré poukazoval už predtým odvolací súd vo svojich rozhodnutiach. Súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav, správne vyvodil právne závery a vo veci aj správne rozhodol s tým, že na jeho zisteniach sa nič nezmenilo ani v priebehu odvolacieho konania a odvolací súd na tieto zistenia odkázal v plnom rozsahu. Ako odvolací súd uviedol, z obsahu celého vykonaného dokazovania nepochybne vyplynulo, že nehnuteľnosti, ktorú sú predmetom tohto sporu, boli konfiškované konfiškáčnou komisiou v Snine dňa 13. februára 1948, ktorá vydala rozhodnutie pod č. Kom 1/48 - VI. Týmto rozhodnutím bol U. U. konfiškovaný majetok bez ohľadu na to, „v ktorej obci sa nachádzal“. Následne došlo aj k fyzickému prevzatíu tohto majetku štátom dňa 29. mája 1948, o čom bola spísaná zápisnica, z ktorej vyplýva, že išlo o prevzatie lesného majetku od U. U. a spol. o celkovej výmere 98 ha 29 árov a 43 m². Tento majetok prevzalo Povereníctvo pôdohospodárstva pozemkovej reformy zastúpené Ústredným riaditeľstvom Štátnych lesov, zástupcom pracovnej skupiny TPRP v Humennom, zástupcom MNV, zástupcom roľníckej komisie a zástupcom správy konfiškovaného majetku. Na základe tejto skutočnosti odvodzovala žalobkyňa svoj titul vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam. Bol toho názoru, že bol konfiškovaný aj majetok spoluvlastníčky L. S.. Odvolací súd za dôležitú považoval tú okolnosť, že v roku 1950 synovia L. S. podali odvolanie proti rozhodnutiu konfiškáčnej komisie, o ktorom rozhodovalo Povereníctvo pôdohospodárstva Bratislava pod č. 10465/49-IX.-1 dňa 9. októbra 1950 tak, že odvolanie bolo odmietnuté a na majetok bol prevedený výkon pozemkovej reformy. Táto skutočnosť bola podstatná pre vyhodnotenie, či bol konfiškovaný aj majetok L. S. alebo nie. Ak by tomu tak nebolo, tento dôkaz by nevypovedal o tom, že proti rozhodnutiu konfiškáčnej komisie sa odvolali synovia L. S. a žiadali o vyňatie jej majetku z konfiškácie. Ak by predmetom konfiškácie nebol aj majetok L. S., jej synovia by sa neboli odvolávali, resp. nebolo by proti čomu sa odvolať. Napokon nariadenie SNR č. 104/1945 Zb. SNR v § 3 ods. 1 umožňovalo aj deťom

žiadať, aby tento majetok naviac do výmery 50 ha konfiškovaný nebol. Synovia L. S. sa odvolali voči konkrétnemu konfiškačnému rozhodnutiu, a takým bolo len rozhodnutie pod č. Kom 1/48 - VI. z 13. februára 1948, ktoré sa vzťahovalo aj na majetok U. U.Ö. a spol. Nebol dôvod, aby synovia L. S. tak robili, ak by si mysleli, že vlastníctvo ich matky zostalo nedotknuté. Naviac obdržali odpoveď o tom, že štát ich odvolaniu o vyňatie z konfiškácie nevyhovel. O tom, ktorý hnutelný majetok bol fyzicky preberaný štátom, svedčí aj zápisnica z fyzického prevzatia dňa 29. mája 1948, kde je uvedené číslo pozemnoknižných parciel PKV č. XX k. ú. R.P. H. a parcely sú uvádzané o celkovej výmere 982 943 ha, teda také výmery, ktoré sa dotýkali len U. U. a L. S.. Odvolací súd zdôraznil, že len v dôsledku chyby, resp. omylu, nebola v konfiškačnom rozhodnutí uvedená aj L. S.. Bolo však preukázané, že žalobkyňa na základe konfiškačného rozhodnutia preberala celú výmeru im patriacu a v dôsledku správania sa aj synov L. S. mohla usúdiť, že predmetom konfiškácie je aj majetok L. S.. Nestotožnil sa s námietkou žalovaného 2/, že žalobkyňa nemá titul k nadobudnutiu vlastníctva. Naviac odvolací súd dodal, že pri konfiškácii majetku sa vlastníctvo nadobúda z moci zákona spätne len s tým, že konfiškačný výmer sa vydával, aby sa konkretizovalo voči komu sa uplatňuje a voči ktorým nehnuteľnostiam. Kým sa nevydalo konfiškačné rozhodnutie, tak sa nevedelo, ktorý majetok spadá pod konfiškáciu. Ak v zápisnici o prevzatí majetku bolo vyznačené, ...a spol...“ - podľa názoru odvolacieho súdu to znamená, že sa konfiškačné rozhodnutie dotýkalo aj tých ostatných. Tí ostatní bola len L. S. a U. U., pretože len ony boli vlastníčkami nehnuteľností zapísaných v PKV č. XX k. ú. R. H. Z dokazovania jasne vyplynulo, že sporné nehnuteľnosti boli fyzicky prevzaté štátom na základe konfiškačného rozhodnutia podľa Nariadenia vlády SNR č. 104/1946, o čom svedčí zápisnica o ich prevzatí z 29. mája 1948, ku ktorej patrí aj príloha, ktorá obsahuje zoznam konfiškovaných nehnuteľností, kde v celku ide o tú výmeru, ktorej vlastníčkami boli len tieto osoby. O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a podľa § 453 ods. 1, 3 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný 1/ (ďalej aj „dovolateľ 1/“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP t. j., že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď rozhodnutie odvolacieho súdu závisí od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Uviedol, že odvolací súd vo svojom rozhodnutí odkazuje na skutkové zistenia nachádzajúce sa v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní a ktoré viedli súd prvej inštancie k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci. Namietal, že odvolací súd poukázal na skutočnosť, že rozhodnutím Konfiškačnej komisie v Snine č. Kom 1/48 - VI z 13. februára 1948 došlo ku konfiškácii pôdohospodárskeho majetku U. U. a zároveň konštatoval, že základnou otázkou pre vyriešenie predmetu sporu bolo, či aj podiely po L. S. boli konfiškované konfiškačnou komisiou pod č. Kom 1/48 - VI, pričom vyvodil záver, že išlo o prevzatie lesného majetku od U. U. a spol. o celkovej výmere 98 ha 29 árov a 43 m². Uvedené tvrdenia považoval za účelové, nepravdivé a neobjektívne, nakoľko nevychádzajú z predložených listinných dôkazov, keď z citácie úplného znenia rozhodnutia konfiškačnej komisie je zrejmé, že tam nie je zahrnutá žiadna zmienka o konfiškácii poľnohospodárskeho majetku L. S.. Bol názoru, že z písomnej žiadosti D. a I. S. z roku 1948 vyplýva iba tá skutočnosť, že z pozemkovej reformy žiadajú vypustiť majetok J. U. a nie majetok L. S.. Namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa vo svojom rozhodnutí nezaoberal námietkou žalovaného 1/ a to že žalobkyňa nepreukázala nadobudnutie vlastníctva titulom vydržania, najmä v otázke vstupu do oprávnenej držby, dobromyseľnosti, že jej vec patrí a v preukázaní konkrétného obdobia reálneho užívania nehnuteľností. Za otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená považoval otázku „či fyzické prevzatie sporných nehnuteľností štátom bez vydania konfiškačného rozhodnutia na konkrétnu osobu môže mať za následok stratu vlastníctva pôvodného vlastníka a nadobudnutie vlastníctva štátom. V ďalšom podrobne rozoberal skutkový a právny stav veci. Žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 2/ (ďalej aj „dovolateľ 2/“) dovolanie, ktoré označil ako doplnok k dovolaniu a v ktorom podrobne rozoberal skutkový a právny stav veci.

5. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalovaného 1/ odmietol.

6. Okresná prokuratúra sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

7. Ohľadne dovolania žalovaného 1/ Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 1/ je potrebné odmietnuť.

8. Žalovaný 1/ prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, keď tvrdí, že postupom súdov oboch nižších inštancií došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces tým, že sa nedostatočne vysporiadávajú so všetkými jeho námietkami, v dôsledku čoho sú arbitrárne a nepreskúmateľné.

9. Podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

11. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

12. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Súd oboch nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, a zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktorý v spätosti s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich organickú, kompletizujúcu jednotu) sa vysporiadava so všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalovaných 1/ a 2/ a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií vyplýva, že podľa zákona č. 3840/1944 ME všetok majetok nachádzajúci sa na území Maďarského kráľovstva patriaci židom prešiel ako národný majetok na štát, pričom vzhľadom na to, že išlo o prevod vlastníctva na štát ex lege, knihový zápis mal deklaratórny význam a tento vlastnícky stav zostal platný aj po vrátení tohto územia Československému štátu, pričom dotknuté osoby sa vrátenia majetku mohli domáhať cestou reštitučného konania, ktoré bolo upravené zákonom č. 128/1946 Zb. v trojročnej prekluzívnej lehote. Rozhodnutím konfiškačnej komisie č. Kom 1/48 z 13. februára 1948 došlo ku konfiškácii pôdohospodárskeho majetku U. U. a zo zápisnice napísanej vo R. H. 29. mája 1948 došlo k prevzatíu lesných nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastri R. H. patriacich bývalej majiteľke U. U. a spol. v celkovej výmere 98,2943 ha do držby a úžitku Československého štátu v správe štátnych lesov. Súd nižších inštancií uzavrel, že len v dôsledku administratívnej chyby v konfiškačnom rozhodnutí č. 1/48 nebola uvedená aj L. S., čo však nemení nič na skutočnosti, že do držby aj jej

majetku najneskôr v roku 1948 vstúpil štát, ktorý prostredníctvom správcovských organizácií (LZ, LPZ, LPM) tieto nehnuteľnosti užíval až do roku 1993, teda v zmysle Stredného občianskeho zákona č. 141/1950 Zb. k týmto nehnuteľnostiam na základe skutočnej držby nadobudol vlastnícke právo. Je z nich zrejmé, z akých právnych úvah súdy vychádzali, keď dospeli k záveru, že neboli splnené všetky predpoklady nadobudnutia vlastníckeho práva žalovanými 1/ a 2/ vydržaním s poukazom na dobromyseľnú držbu týchto nehnuteľností ich právnymi predchodcami, ktorí (ako vyplynulo z výpovedí svedkov) poľnohospodárske nehnuteľnosti patriace L. S. nachádzajúce sa v blízkom okolí ich obydľí užívali a obrábali iba v rámci dobrých susedských vzťahov, keďže občania židovského pôvodu sa vo všeobecnosti poľnohospodárskej činnosti nevenovali. Odvolací súd zdôraznil, že v roku 1950 synovia L. S. podali odvolanie proti rozhodnutiu konfiškačnej komisie, o ktorom rozhodovalo Povereníctvo pôdohospodárstva Bratislava pod č. 10465/49-IX.-1 z 9. októbra 1950 tak, že odvolanie bolo odmietnuté a na majetok bol prevedený výkon pozemkovej reformy. Ich myšlienkový postup je dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali. Z uvedeného je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že žalovaní 1/ sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňujú a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Dovolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné dodať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

14. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzatvára, že žalovaný 1/ neopodstatnene vytýka, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom porušil jeho právo na spravodlivý proces, a preto prípustnosť jeho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno vyvodiť.

15. Žalovaný 1/ prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje i z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď tvrdí, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená otázka „či fyzické prevzatie sporných nehnuteľností štátom bez vydania konfiškačného rozhodnutia na konkrétnu osobu môže mať za následok stratu vlastníctva pôvodného vlastníka a nadobudnutie vlastníctva štátom“.

16. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým

sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Relevanciu podľa tohto ustanovenia má len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípadu) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

17. Dovolací súd zdôrazňuje, že nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. b/ CSP je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

18. Osobitne významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je jej zásadný právny význam. Aj za účinnosti nových civilných predpisov je opodstatnené konštatovanie, že otázkou zásadného právneho významu je otázka, ktorá je významná nielen pre tú ktorú prejednávajú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky (1 Cdo 132/2009, 2 Cdo 71/2010, 3 Cdo 51/2006, 4 Cdo 151/1998, 5 Cdo 1/2010, 7 Cdo 117/2011). Účelom § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dosiahnuť vyriešenie dosiaľ ešte nevyriešenej právnej otázky (a „zaplnením bielych miest doterajšieho rozhodovania dovolacieho súdu prispieť k vytvoreniu jeho ustálenej rozhodovacej praxe“).

19. Naostatok treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je relevantná len otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky vyššie uvedené znaky. Ak z týchto znakov chýba čo i len jeden, nemôže byť dovolanie procesne prípustné.

20. Pre účely ďalšieho výkladu dovolací súd uvádza, že vo všeobecnosti platí, že ak niektorý zákon podmieňuje vznik určitého nároku kumulatívnym splnením viacerých predpokladov, súd žalobe vyhovie iba vtedy, keď sú dané všetky zákonom stanovené predpoklady vzniku nároku, inak žalobu zamietne. Pokiaľ súd žalobe uplatňujúcej taký nárok vyhovie, pre úspech dovolania žalovaného stačí, ak v procesne prípustnom dovolaní dôvodne spochybni správnosť riešenia právnej otázky týkajúcej sa čo aj len jedného z viacerých predpokladov. Iná situácia ale nastáva, keď súd žalobu týkajúcu sa takého nároku zamietne. Žalobca vtedy ako dovolateľ dosiahne v dovolacom konaní úspech len ak opodstatnene spochybni správnosť riešenia buď tej jedinej právnej otázky, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, alebo súčasne všetkých tých otázok, na riešení ktorých spočívalo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

21. Vychádzajúc z obsahu spisu a z obsahu rozhodnutí súdov nižších inštancií, súd prvej inštancie uviedol, že 1/ len v dôsledku administratívnej chyby v konfiškačnom rozhodnutí č. 1/48 - VI z 13. februára 1948 nebola uvedená aj L. S., čo však nič nemení na skutočnosti, že do držby aj jej majetku najneskôr v roku 1948 vstúpil štát, ktorý prostredníctvom správcovských organizácií tieto nehnuteľnosti užíval až do roku 1993, teda v zmysle Stredného občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. k týmto nehnuteľnostiam na základe skutočnej držby nadobudol vlastnícke právo, keď pri kategórii aktov, ktoré sú len vecne chybné alebo nezákonné platí prezumpcia ich správnosti, pokiaľ nie sú upravené alebo zrušené a konfiškačné rozhodnutie týkajúce sa predmetnej veci aj keď vykazuje určité nesprávnosti doposiaľ zrušené nebolo, 2/ podľa zákona č. 3840/1944 ME všetok majetok nachádzajúci sa na území Maďarského kráľovstva patriaci židom prešiel ako národný majetok na štát a tento vlastnícky stav zostal platný aj po vrátení tohto územia Československému štátu, avšak dotknuté osoby sa vrátenia majetku mohli domáhať cestou reštitučného konania, ktoré bolo upravené zák. č. 128/1946 Zb. v trojročnej prekluzívnej lehote a v danom prípade k zápisu zmeny vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nadobudnutým Maďarským kráľovstvom nedošlo a nedošlo ani k uplatneniu nároku na reštitučné konanie ohľadom vrátenia zabratého majetku oprávnenými osobami a následkom toho správcom ich

majetku bol zo zákona Fond národnej obnovy, 3/ Československá republika nehnuteľnosti prevzala a užívala prostredníctvom ňou poverených organizácií v celosti až do roku 1993 a preto je veľmi nepravdepodobné, resp. nemožné, aby podiel z týchto nehnuteľností mohli žalovaní nadobudnúť vydržaním s poukazom na dobromyseľnú držbu týchto nehnuteľností ich právny predchodcami, ktorí ako vyplynulo aj z výpovedí svedkov, poľnohospodárske nehnuteľnosti patriace L. S. nachádzajúce sa v blízkom okolí ich obydli užívali a obrábali iba v rámci dobrých susedských vzťahov, keďže občania židovského pôvodu sa vo všeobecnosti poľnohospodárskej činnosti nevenovali. Odvolací súd naviac zdôraznil, že v roku 1950 synovia L. S. podali odvolanie proti rozhodnutiu konfiškačnej komisie, o ktorom rozhodovalo Povereníctvo pôdohospodárstva Bratislava tak, že odvolanie bolo odmietnuté a na majetok bol prevezený výkon pozemkovej reformy a táto skutočnosť bola podstatná pre vyhodnotenie, či bol konfiškovaný aj majetok L. S. alebo nie, pretože ak by predmetom konfiškácie nebol aj majetok L. S., jej synovia by sa neboli odvolávali, resp. nebolo by proti čomu sa odvolať. Naviac nariadenie SNR č. 104/1945 Zb. v § 3 ods. 1 umožňovalo aj deťom žiadať, aby majetok najviac do výmery 50 ha konfiškovaný nebol a synovia L. S. sa odvolali voči konkrétnemu konfiškačnému rozhodnutiu. Odvolací súd uzavrel, že ak žalovaní mali vedomosť, že došlo k prevzatíu veci žalobkyňou bez právneho dôvodu - titulu, mali svoje právo uplatniť podľa reštitučných predpisov.

22. Žalovaný 1/ vyvodzuje prípustnosť jeho dovolania z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a ním zadefinovanú právnu otázku (či fyzické prevzatie sporných nehnuteľností štátom bez vydania konfiškačného rozhodnutia na konkrétnu osobu môže mať za následok stratu vlastníctva pôvodného vlastníka a nadobudnutie vlastníctva štátom) by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý bolo žalobe vyhovieť. Žalovaný 1/ ale túto otázku nastolil v inej situácii, v ktorej vyhovieť žalobe opodstatňoval aj samotný záver súdu, že žalobe bolo možné vyhovieť z dôvodu, že žalobkyňa vstúpila do držby predmetných nehnuteľností najneskôr v roku 1948 a na základe skutočnej držby k nim nadobudla vlastnícke právo. Zároveň bolo žalobe vyhovieť i z toho dôvodu, že právni predchodcovia žalovaných nemohli nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním, nakoľko predmetné nehnuteľnosti prevzala a užívala žalobkyňa a teda bolo nemožné, aby ich nadobudli vydržaním žalovaní. V neposlednom rade dôvodom vyhovieť žalobe bola skutočnosť, že právni predchodcovia žalovaných sa odvolali proti rozhodnutiu konfiškačnej komisie a ich odvolanie bolo odmietnuté. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že len v dôsledku administratívnej chyby v konfiškačnom rozhodnutí nebola uvedená aj L. S., čo však nič nemení na skutočnosti, že do držby aj jej majetku vstúpil v roku 1948 štát, ktorý tieto nehnuteľnosti užíval do roku 1993 a nadobudol k nim na základe skutočnej držby vlastnícke právo. Predmetná „dovolacia“ otázka sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takého záveru, výlučne na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Takto dovolateľmi nastolená otázka má v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

23. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovaného 1/, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ CSP).

24. Ohľadne dovolania žalovaného 2/ najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP.

25. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza, že dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom (viď § 429 ods. 1 veta prvá CSP). Podľa § 429 ods. 2 CSP povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou

na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

26. V danom prípade odvolací súd v zmysle § 393 ods. 1 CSP v napadnutom rozhodnutí žalovaného 2/ riadne poučil podľa § 428 CSP o náležitostiach dovolania a aj o povinnom zastúpení dovolateľa advokátom a o nutnosti spísania dovolania a ďalších podaní dovolateľa týmto kvalifikovaným zástupcom.

27. I napriek náležitému poučeniu zo strany odvolacieho súdu je z obsahu spisu zrejmé, že dovolateľ 2/ nepreukázal zastúpenie advokátom v dovolacom konaní a ani nepreukázal zodpovedajúce právnické vzdelanie (§ 429 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 468 CSP).

28. So zreteľom na to, že v posudzovanej veci nie je splnená osobitná podmienka dovolacieho konania vyplývajúca z § 429 ods. 1 CSP, pričom nejde o žiaden z prípadov uvedených v § 429 ods. 2 CSP, najvyšší súd odmietol dovolanie žalovaného 2/ podľa § 447 písm. e/ CSP pre nesplnenie podmienok dovolacieho konania bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia. Následkom nesplnenia tejto osobitnej podmienky dovolacieho konania je nemožnosť uskutočnenia meritórneho dovolacieho prieskumu, nakoľko prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútny, ale je obmedzený citovaným zákonným ustanovením sledujúcim legitímny cieľ, ktorým je podanie iba kvalifikovaných podaní (dovolaní) na najvyšší súd ako mimoriadnu opravnú inštanciu.

29. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a zásadou úspechu žalobkyne v dovolacom konaní, ktorej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovaným 1/ a 2/ v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP). O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.